

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

21 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

SSN Agnieszka Piotrowska

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 21 listopada 2023 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej [...] Spółki Akcyjnej. w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach
z 19 lutego 2021 r., I ACa 501/20,
w sprawie z powództwa [...] Spółki Akcyjnej w W.
przeciwko D. K.
o zapłatę,

oddala skargę kasacyjną.

(M.K.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach wyrokiem z 9 marca 2020 r. oddalił powództwo [...] spółki akcyjnej w W. przeciwko pozwanej D. K. o zapłatę kwoty 136.271,79 zł wraz z odsetkami z tytułu zobowiązań wynikających z umowy o kredyt hipoteczny nr [...], zawartej przez strony 9 lipca 2008 r. i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego i orzekł o kosztach procesu za instancje odwoławczą.

W sprawie ustalono, że pozwana D. K. (poprzednio [...]), będąca konsumentem, 9 lipca 2008 r. zawarła z powódką umowę kredytu hipotecznego nr [...] w kwocie 72 448,00 zł, waloryzowanego kursem CHF, przeznaczonego na sfinansowanie nabycia spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego przy ul. [...] w K., podlegającego spłacie w 396 miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych. Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji, została wyliczona według kursu kupna z tabeli kursowej banku. Oprocentowanie kredytu – według stawki LIBOR 3M obowiązującej w dniu wydania decyzji kredytowej, powiększonej o stałą marżę – wynosiło 4,1900% w skali roku; podlegało ono zmianie w zależności od zmiany stopy referencyjnej LIBOR 3M w cyklach kwartalnych. Raty kapitałowo-odsetkowe miały być spłacane w złotych polskich po przeliczeniu ich według kursy sprzedaży CHF z tabeli kursowej banku, ustalanej codziennie między godziną 8:30 a 9:00.

W celu zabezpieczenia spłaty kredytu wraz z odsetkami i innymi kosztami, pozwana ustanowiła na rzecz powódki hipotekę kaucyjną do sumy 123.161,60 PLN na spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego położonym w K. przy ul. [...]. wpisanym do nowoutworzonej księgi wieczystej, dokonała na jej rzecz cesji praw z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych oraz praw z polisy ubezpieczeniowej na życie.

Integralną część umowy miały stanowić Regulamin, pełnomocnictwo do wykonywania czynności w imieniu kredytobiorcy oraz [...]. Ustalono również, że

umowa może zostać rozwiązana za porozumieniem stron lub wypowiedziana w formie pisemnej przez każdą ze stron z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia oraz wypowiedziana przez bank w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu, w szczególności w zakresie sposobu i terminu jego spłaty.

Pozwana przed zawarciem umowy kredytu pracowała [...] jako agent - pośrednik obrotu nieruchomościami, a równolegle w Polsce prowadziła działalność gospodarczą. Zdawała sobie sprawę z różnic kursowych walut. Wyjaśniono jej, że będzie spłacała kredyt w PLN, a bank będzie przelutowywał wpłaty na CH. Podpisała informacje o ryzyku kursowym, w której wskazano m.in., że występowanie ryzyka kursowego sprawia, iż zarówno rata spłaty, jak i wysokość zadłużenia z tytułu zaciągniętego kredytu przeliczona na PLN na dany dzień podlega ciągłym wahaniom. Kredyt został pozwanej wypłacony 30 lipca 2008 r.

Pismem z 24 kwietnia 2015r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty 602,07 CHF z tytułu zadłużenia powstałego w związku z niespłaceniem w umówionym terminie rat kredytu i odsetek, a następnie - z uwagi na nieterminową spłatę rat - pismem z 13 lipca 2015 r. wypowiedziała umowę kredytu. Pozwana kwestionowała stan zadłużenia. 27 lipca 2016 r. powódka wystawił wyciąg z ksiąg banku, stwierdzający, że figuruje w nich wymagalne zadłużenie pozwanej z tytułu umowy o kredyt hipoteczny [...] w wysokości 136 271,79 zł, obejmujące: należność główną w wysokości 124 530,57 zł, odsetki umowne od tej należności za okres od 30 kwietnia 2015 r. do 20 sierpnia 2015 r. - 151,12 zł; odsetki umowne od zadłużenia przeterminowanego za okres od 1 czerwca 2015 r. do 21 sierpnia 2015 r. - 2,45 zł i za okres od 22 sierpnia 2015 r. do 27 lipca 2016 r.- 11 587,65 zł. Pismem z 27 lipca 2016 r. powódka wezwała pozwaną do zapłaty tych kwot w terminie siedmiu dni.

Zadłużenie pozwanej z tytułu niespłaconego kapitału kredytu na dzień wypowiedzenia umowy (21 sierpnia 2015 r.) wynosiło – zgodnie z wyliczeniem biegłego z zakresu rachunkowości – 116 245,08 zł, co stanowiło równowartość 29 807,96 CHF. Według powódki zaś, saldo zadłużenia wynosiło 31 511,57 CHF. Rozbieżność ta, wynosząca 1703,61 CHF, wynika różnic cząstkowych: różnicy w wycenie kredytu (według kursu banku i średniego kursu NBP) na dzień wypłaty –

1180,24 CHF, różnicy w wycenie spłaconych rat kapitału (według kursu banku i średniego kursu NBP) – 239,76 CHF oraz nadwyżki odsetek zapłaconych ponad kwotą odsetek należnych wynikającą z przeliczenia (według kursu banku i średniego kursu NBP) - 283,61 CHF (1180,24 CHF + 239,76 CHF+ 283,61 CHF=1703,61 CHF).

Sąd Okręgowy przyjął, że strony łączyła umowa kredytu w rozumieniu art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (dalej: „Pr..bank). Pozwana złożyła oświadczenie o świadomości ryzyka związanego z kredytem waloryzowanym kursem waluty obcej, ale nie uzyskała w tym zakresie rzetelnych wyjaśnień oraz pouczeń ze strony banku. Zastosowanie mechanizmu indeksacji walutowej nie narusza zasady nominalizmu (art. 358¹ k.c.) ani zasady swobody umów (art 353¹ k.c.), jeżeli pozwala na określenie koniecznych przedmiotowo postanowień umowy kredytu, określonych w art. 69 Pr. bank. Mechanizm ten musi jednak być ukształtowany w sposób wyłączający możliwość arbitralnego ustalania przez bank kursów walut. W umowie zawartej przez strony reguła ta nie została zachowana. Wysokość świadczenia głównego pozwanej określona została w § [...] umowy w sposób niejednoznaczny za pomocą klauzuli waloryzacyjnej pozwalającej bankowi na dowolne ustalanie kursów kupna i sprzedaży CHF. Pozwana nie miała na to żadnego wpływu i nie mogła przewidzieć, w jaki sposób będą one kształtowane w czasie realizacji umowy. Przyjęte w umowie postanowienia regulujące działanie klauzuli indeksacyjnej nie zostało uzgodnione z pozwaną indywidualnie. Sąd Okręgowy podkreślił, że oceny ważności umowy, w tym abuzywności jej postanowień, dokonuje się na dzień jej zawarcia. Bez znaczenia więc pozostaje sposób jej faktycznego wykonywania.

Sąd Okręgowy zauważył ponadto, że klauzule o treści analogicznej do zawartych w § [...] i § [...] przedmiotowej umowy były przedmiotem kontroli w postępowaniach toczących się przed Sądem Okręgowym w Warszawie - Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów w sprawach [...] oraz [...] i zostały uznane za abuzywną. Wyroki stwierdzające abuzywność przywołanych klauzul, od chwili ich wpisania do rejestru klauzul niedozwolonych - zgodnie z art. 4794' k.p.c. - stały się skuteczny wobec osób trzecich.

Sąd Okręgowy uznał, że po wyeliminowaniu postanowień § [...] i § [...] umowy nie zachodzi możliwość jej utrzymania, co skutkować musi stwierdzeniem jej nieważności. Podkreślił przy tym, że domagała się tego konsekwentnie pozwana, wobec czego uwzględnienie tego wniosku nie narusza jej praw jako konsumenta, przewidzianych w art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne przyjęte za podstawę wyroku Sądu Okręgowego oraz ich ocenę prawną. Stwierdził, że nieuczciwy charakter umowy przejawiał się już w postanowieniach przewidujących przeliczenie oddawanej do dyspozycji pozwanej kwoty kredytu na CHF według kursu kupna z dnia sporządzenia umowy, a następnie przeliczenie tak ustalonej wartości – w celu ustalenia salda kredytu - na PLN według kursu sprzedaży. Takie ukształtowanie treści umowy nie spełniało wymogów określonych w art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt. 2 Pr. bank., gdyż nie określało w sposób jednoznaczny kwoty kredytu, którą według stanu z dnia zawarcia umowy pozwana zobowiązana była zwrócić. Przeliczenie kredytu uzyskanego przez pozwaną (72 448,00 zł) na CHF według kursu kupna z dnia sporządzenia umowy (1,9201 zł) do wartości 37 731,00 CHF, a następnie przeliczenie tak ustalonej wartości na PLN według kursu sprzedaży z dnia sporządzenia umowy (2,1220 zł) prowadziło do przyjęcia przez powódkę - na dzień zawarcia umowy i potrzeby jej wykonania - że pozwana uzyskała kredyt w kwocie 80 065,18zł, tj. o 7 617,18 zł wyższy niż w rzeczywistości. Pozwana otrzymała kredyt w wysokości 72 448,00 zł i w takim zakresie go wykorzystała. Bez zajścia żadnego zdarzenia, a nawet bez zmiany obowiązującego w banku kursu CHF pozwana została zatem obciążona obowiązkiem spłaty kapitału kredytu w wysokości wyższej niż otrzymana, a tym samym świadczeniem ukrytym i nie znajdującym podstawy prawnej w kwocie 7 617,18zł (która zwiększała się wraz ze wzrostem kursu CHF) oraz odsetkami od tej kwoty.

Abuzywny charakter miał również wskazany w § [...] umowy mechanizm dalszego przeliczania kwoty kredytu i ustalania wysokości rat kredytowych w oparciu o kursy walut kształtowane jednostronnie przez powódkę.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że wprowadzenie do umowy kredytu zawieranej na wiele lat, mającej daleko idące konsekwencje dla egzystencji konsumenta,

mechanizmu działania kursowego wymaga szczególnej staranności banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak by konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy w związku z czym obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywanych regularnych spłat. Obowiązek informacyjny określany jest nawet jako "ponadstandardowy", mający dać konsumentowi pełne rozeznanie co do istoty transakcji. Powódka nie wypełniła należycie tak rozumianego przedkontraktowego obowiązku informacyjnego. Zakres przekazanych pozwanej informacji nie obrazował skali możliwego wzrostu zadłużenia kredytowego, a tym samym nie uświadamiał jej granic potencjalnego wzrostu zadłużenia.

Zgodnie z art. 385¹ §1 k.c., konsekwencją uznania za abuzywne zawartych w umowie i niezgodnionych indywidualnie klauzul indeksacyjnych jest stan niezwiązania stron umowy zakwestionowanymi postanowieniami. Sąd Okręgowy trafnie przyjął, że nie był władny uzupełniać luk powstałych po wyeliminowaniu tych klauzul. Podstawy do tego nie stanowi też art. 358 § 2 k.c., który nie obowiązywał w chwili zawierania umowy przez strony. Wbrew odmiennemu zapatrywaniu apelującej, Sąd Okręgowy stwierdził abuzywność postanowień zawartych w § [...] i § [...] umowy po przeprowadzeniu ich indywidualnej, szczegółowej oceny i – rozważając skutki braku związania pozwanej tymi postanowieniami – prawidłowo uznał, że umowa ta nie może być utrzymana.

W skardze kasacyjnej, opartej na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., powódka wniosła o uchylenie wyroku Sadu Apelacyjnego w całości i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej podniosła zarzuty naruszenia: art. 385¹ § 1 i § 2 k.c. oraz art. 385² k.c. w związku z art. 56 k.c. i art. 65 § 1 i 2 k.c. przez ich błędną wykładnię; art. 65 § 1 i § 2; art. 56 oraz art. 354 k.c.; art. 3 k.c. i art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 i art. 385² k.c. - przez ich

niewłaściwe zastosowanie; art. 22¹ k.c. w związku z art. 385¹ § 1 - 4 oraz art. 385 k.c. w związku z art. 3 ust. 1-3 oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie; art. 358 § 2 k.c. w związku z art. 385¹ § 2 k.c., art. 41 Prawa wekslowego w związku z art. 385¹ § 2 k.c. i art. 24 ust. 3 ustawy o Narodowym Banku Polskim w związku z art. 385¹ § 2 k.c. - przez niewłaściwe zastosowanie.

Drugą podstawę kasacyjną skarżąca wypełniła zarzutami obrazy: art. 365 § 1 i art. 479⁴³ k.p.c. w związku z art. 9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 1634) w związku z art. 391 § 1 k.p.c.; art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów naruszenia przepisów postępowania, należy stwierdzić, że nie zasługiwały one na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny wskazał wyraźnie, że stwierdzenie abuzywności postanowień zawartych w § [...] i § [...] umowy stanowi rezultat ich oceny dokonanej w ramach indywidualnej kontroli przeprowadzonej w toku niniejszego postępowania, a nie uznania związania orzeczeniami wydanymi przez Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w odniesieniu do klauzul umownych o treści analogicznej do zawartych w umowie zawartej przez stronu. Wbrew zatem zapatrywaniu skarżącej, treść wzmiankowanych orzeczeń nie miała znaczenia przesądzającego abuzywność tych klauzul. Zarzut naruszenia art. art. 365 § 1 i art. 479⁴³ k.p.c. w związku z art. 9 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw, oparty na odmiennym – dowolnym – założeniu, należało uznać za chybiony.

Zamierzonego skutku nie mógł wyrzucić również zarzut naruszenia art. 316 § 1 k.p.c. w związku z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13, mający polegać na wadliwym rozstrzygnięciu o skutkach abuzywności postanowień umownych wyłącznie na podstawie przepisów obowiązujących w dniu zawarcia umowy, a nie w chwili zamknięcia rozprawy. Według skarżącej, ocena ta winna uwzględniać treść art. 358 § 2 k.c. umożliwiającego zastosowanie do przeliczenia świadczeń

przewidzianych w umowie według kursu średniego NBP. Zapatrywanie to nie jest trafne, gdyż wskazany przepis został wprowadzony do Kodeksu cywilnego z dniem 24 stycznia 2009 r. ustawą z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz ustawy – Prawo dewizowe, Dz.U. z 2008 r., Nr 228, poz. 1506), a więc po zawarciu przez strony umowy. Odnosi się on przy tym do zobowiązań wyrażonych w walucie obcej. W kredycie indeksowanym do waluty obcej waluta ta stanowi jedynie miernik wartości zobowiązania zaciągniętego w walucie polskiej i świadczeń spełnianych przez kredytobiorcę w walucie obcej. W przedmiotowej umowie spełnienie przez bank świadczenia w walucie obcej było od początku wyłączone, a kwota kredytu mogła być wypłacona jedynie w złotych. Niewątpliwie też zamiarem powódki nie było stosowanie kursu średniego NBP, lecz kursów z własnej tabeli, umożliwiającej osiągnięcie dodatkowej korzyści ze *spreadu* walutowego.

Za bezzasadne należało uznać zarzuty podniesione w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia prawa materialnego.

Sąd Apelacyjny, dokonując oceny postanowień umowy kredytu zawartej przez strony pod kątem ich abuzywności, zaaprobował ustalenia i wnioski Sądu pierwszej instancji istotne z punktu widzenia tej oceny. Wynika z nich jednoznacznie, że treść postanowień umowy dotyczących waloryzacji kredytu kursem CHF, w tym postanowień określających przeliczanie kursów walut zgodnie z tabelą kursów powódki, nie były przedmiotem negocjacji i uzgodnień między stronami. Pracownicy powódki nie wyjaśnili pozwanej, będącej konsumentem, w sposób rzetelny mechanizmu waloryzacji. Nie przedstawili jej, w jaki sposób wzrost kursu CHF w stosunku do kursu PLN może wpłynąć na wysokość kapitału kredytu i rat jego spłaty oraz jak może ona zabezpieczyć się przez negatywnymi skutkami takiej zmiany. Powódka posłużyła się gotowym wzorcem umownym. Pozwana podpisała oświadczenie o świadomości ryzyka walutowego, gdyż było to warunkiem zawarcia umowy. Klauzule indeksacyjne nie zostały sformułowane w sposób prosty i zrozumiały, umożliwiające pozwanej oszacowanie wynikających z nich konsekwencji ekonomicznych, w szczególności całkowitego kosztu kredytu. Kształtowały prawa i obowiązki pozwanej w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jej interes, gdyż pozostawiały powódce pełną swobodę w ustalaniu kursy waluty, wpływającego w sposób istotny na całkowity koszt kredytu.

W orzecznictwie wskazuje się, że udzielenie konsumentowi ochrony przed klauzulami abuzywnymi nie jest uwarunkowane stanem jego wiedzy, wykształcenia ani dbałości o swoje sprawy. Przesłankami stwierdzenia abuzywności klauzuli umownej są bowiem brak indywidualnego uzgodnienia postanowienia umownego, jego sprzeczność z dobrymi obyczajami oraz rażące naruszenie interesów - a nie indywidualne cechy – konsumenta (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 września 2013 r., I CSK 171/23 i I CSK 6972 – nie publ.). W wyroku TSUE z 21 września 2023 r., C-139/22, podkreślono zaś, że art. 4 ust. 2 dyrektywy 93/13 w związku z jej art. 2 lit. b należy interpretować w ten sposób, że przedsiębiorca ma obowiązek poinformowania zainteresowanego konsumenta o istotnych cechach zawartej z nim umowy oraz o ryzyku związanym z tą umową nawet wtedy, gdy konsument ten jest jego pracownikiem i posiada odpowiednią wiedzę w dziedzinie wspomnianej umowy. Zarzut naruszenia art. 22¹ k.c. w związku z art. 385¹ § 1 - 4 oraz art. 385 k.c. w związku z art. 3 ust. 1- 3 oraz art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, oparty na odmiennym, wadliwym, zapatrywaniu nie mógł zostać uwzględniony. Na marginesie należy zauważyć, że twierdzenie skarżącej o braku możliwości przypisania pozwanej przymiotu uważnego i rozsądnego konsumenta oparte zostało na twierdzeniu, że nie przeczytała ona w ogóle umowy przed jej podpisaniem, która to okoliczność nie była przedmiotem ustaleń stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku.

Niedozwolone postanowienie umowne jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie, przywracając mu skuteczność z mocą wsteczną. W sprawie niniejszej pozwana zgody takiej nie wyraziła; przeciwnie, sprzeciwiła się przyjęciu takiego rozwiązania.

W orzecznictwie wskazuje się, że wyeliminowanie niedozwolonych klauzul kształtujących mechanizm indeksacji i uznanie za wiążące pozostałych postanowień umowy prowadziłyby do przekształcenia kredytu złotowego indeksowanego do waluty obcej w zwykły kredyt złotowy, jednak oprocentowany według stawki powiązanej ze stawką LIBOR, a więc tak daleko idącej zmiany umowy kredytu, że stałaby się ona umową o odmiennej istocie i charakterze. Podkreśla się przy tym, że w rozważanym przypadku zastosowanie w umowie kredytu złotowego

oprocentowania według stawki LIBOR byłoby sprzeczne z naturą stosunku prawnego zawiązanego przez strony. Skoro zaś po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzuli utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, to nie można uznać, że strony pozostają związane umową w pozostałej części. W takiej sytuacji zachodzi podstawa do stwierdzenia nieważności umowy kredytu (zob. m.in. uchwały z 16 lutego 2012 r., III CZP 11/20, OSNC 2021, nr 6, poz. 40 oraz z 7 maja 2021 r. – zasada prawna - III CZP 6/21, OSNC 2021, nr 9 poz. 56; wyroki: z 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; z 13 kwietnia 2022 r., II CSKP 15/22 i z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22).

Skarżąca, kwestionując prawidłowość zastosowanej przez Sąd Apelacyjny sankcji wobec stwierdzenia abuzywności mechanizmu indeksacyjnego przyjętego w zawartej przez strony umowie, wskazała na bezzasadne pominięcie możliwości jej utrzymania przez zastosowanie do przeliczeń kursowych średniego kursu walut NBP. W braku wypełnienia we wskazany sposób luki powstałej wskutek usunięcia postanowień abuzywnych upatrywała naruszenia pozostałych zarzutów naruszenia prawa materialnego. Zarzuty te należało uznać za chybione.

Jak już wskazano, przy ocenie zarzutu naruszenia drugiego z podniesionych w skardze kasacyjne zarzutów naruszenia przepisów postępowania, możliwości usunięcia luki w umowie nie stwarza art. 358 § 2 k.c. Podstawy do tego nie stanowi również art. 41 Prawa wekslowego, który stosuje się do przeliczenia obowiązku zapłaty sumy pieniężnej w walucie obcej na obowiązek zapłaty w walucie polskiej, co w przypadku kredytu indeksowanego do waluty obcej nie wchodzi w rachubę.

Nie można również – wbrew oczekiwaniom skarżącej - dokonać wykładni umowy stron na podstawie art. 65 § 2 k.c., już po usunięciu z niej postanowień abuzywnych, w celu ustalenia zgodnego celu i zamiaru stron co do sposobu ustalenia kursu CHF. Zabieg taki prowadziłby do zmiany treści klauzuli indeksacyjnej, a w konsekwencji do zmiany jej rozumienia przez wprowadzenie odesłania do wartości rynkowej CHF. Nie można jednak - w celu utrzymaniu umowy w mocy - odwoływać się do hipotetycznej woli stron, gdyż pociągałoby to za sobą ryzyko dalszego pogorszenia sytuacji strony dotkniętej nadużyciem, co mogłoby nastąpić

w przypadku, gdyby strona, która narzuciła niedozwolone postanowienie umowne, wywodziła, że nie zawarłaby umowy z jego pominięciem.

W orzecznictwa TSUE zostało już wyjaśniane, że sądy krajowe są uprawnione do eliminowania z umowy niedozwolonych postanowień umownych, jednak bez możliwości dokonywania ich redukcji utrzymującej lub zastąpienia innymi postanowieniami (zob. wyroki: z 14 czerwca 2012 r., C-618/10; z 6 marca 2019 r., C-70 i C-197/17 oraz z 30 maja 2013 r., C-488/11). Zagwarantowana konsumentom przez przepisy dyrektywy nr 93/13 ochrona ukierunkowana jest na osiągnięcie skutku prewencyjnego, o czym stałowi jej art. 7; ma on zniechęcać przedsiębiorców do wykorzystywania w zawieranych umowach nieuczciwych postanowień umownych. W wyroku z 6 marca 2019 r. (C-70/17 i C-179/17, Abanca Corporación Bancaria SA i Bankia SA, pkt 54) TSUE wykluczył, aby sąd krajowy mógł zmieniać treść nieuczciwych warunków zawartych w umowach. Wbrew zatem twierdzeniom skarżącej, nie byłoby uprawnione zastąpienie przez Sądy orzekające postanowień niedozwolonych innymi, polegającymi np. na odwołaniu się do kursu walut stosowanego przez Narodowy Bank Polski. Rozwiązanie takie stałoby w sprzeczności z celami prewencyjnymi dyrektywy 93/13.

Z tych względów Sąd Najwyższy, uznając, że skarga kasacyjna nie została oparta na usprawiedliwionych podstawach, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

[a!]

(M.K.)